

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

**ПРИБЛИЖНО
ВІЙСЬКОВОЇ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я**

Збірник наукових праць

Української військово-медичної академії

Випуск 21

За редакцією професора В. Я. Білого

Київ • 2008

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ОСНОВ МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ ТА ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ

Г. Г. Рощін, М. В. Напock, Г. Ф. Мацилюська, В. О. Кригюк

Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги
та медицини катастроф.

Національна медична академія післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика

Підготовка кадрів для служби медицини катастроф та військової медицини пов'язана безпосередньо з організацією невідкладної медичної допомоги постраждалим підсилює місцеві урядові при технологічних та природних катастрофах, а також військових конфліктах [2, 4].

Враховуючи те, що у відповідності зі змінами до Закону України "Про загальний військовий обов'язок і військову службу" військова підготовка студентів вищих медичних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації може проводитись лише на добровільних засадах, необхідно визначитись з потребою та організацією підготовки офіцерів медичної служби для мобілізаційного резерву.

Підготовка лікарів з медицини катастроф, на нашу думку, може бути організована на кафедрах "Екстреної медичної допомоги та медицини катастроф", які повинні бути створені в медичних навчальних закладах III-IV рівнів акредитації. Згідно з Постановою Кабінету міністрів України від 5 листопада 2007 року № 1290 базово для створення таких кафедр можуть стати існуючі кафедри медицини катастроф і військової медицини.

На спільних кафедрах екстреної медичної допомоги та медицини катастроф органівються дослідовне навчання студентів, починаючи з першого курсу. На першому курсі їх знайомлять з основами надзвичайних ситуацій

природного, техногенного та соціального характеру, їх впливом на життя і діяльність населення України. А також навчають простим прийомам з надання першої медичної допомоги постраждалим в екстремальних ситуаціях (1² години – ВІС "Васіє Траша Life Support"), що відповідає базисному рівню Міжнародної програми з першої медичної допомоги [3, 7, 6, 9].

На другому курсі вивчається організація індивідуального та колективного захисту населення в екстремальних ситуаціях і початковий курс з надання невідкладної медичної допомоги постраждалим на догоспітальному етапі (II, III рівні підготовки працівників, що не мають медичної освіти – А11, S "Advance Trauma Life Support", ACLS "Advance Cardiac Life Support") у відповідності з уніфікованою програмою, затвердженою МОЗ України 25 жовтня 2005 року [3, 5, 10].

Студенти третього курсу повинні засвоїти систему долікарської медичної допомоги і оволодіти практичними навичками з надання невідкладної медичної допомоги на рівні середніх медичних працівників. Навчання студентів першого – третього курсів повинно бути організовано у відповідності з вимогами наказів МОЗ України № 507 від 28.12.2002 р., № 24 від 17.01.2005 р. та № 120 від 18.03.2005 р., які визначають стандарти та форми навчання медичних та немедичних працівників з надання медичної допомоги в екстремальних ситуаціях.

Протягом четвертого та п'ятого курсів студенти вивчають основи організації лікувально-евакуаційного забезпечення населення, а також організацію санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів у воєнних катастроф. На клінічних кафедрах вивчають невідкладні стани у постраждалих та раттово захворілих, а на кафедрі екстреної медичної допомоги та медицини катастроф вивчають основи надання першої лікарської допомоги та удосконалюють практичні навички з надання невідкладної медичної допомоги постраждалим та раттово захворілим на догоспітальному етапі на рівні лікарів загальної практики, сімейного лікаря та лікаря-стоматолога. (Студентим, що

навчаються за лікарсько спеціальністю "Медицина невідкладних станів" запровадити державний іспит.

Лікарі-інтерни невідкладних станів та інших клінічних спеціальностей мають відповідно закрити теоретичні знання і практичні навички з невідкладної медичної допомоги протягом проходження інтернатури. А також вивчити організацію невідкладної медичної допомоги постраждалим, раттовю заворілим на догоспітальному та госпітальному етапах.

Ці фахівці мають досконально володіти прийомами:

виконання серцево-легеневої реанімації, дефібриляції, кардіоверсії; периферійного та центрального внутрішньовенного введення рідин; ендотрахеальної інтубації;

імобілізації хребта;

накладання шин та шин для витягнення;

голкової торакотомії при напруженому пневмотораксі;

крикотрихіотомії (пункції);

низинчотія порушень серцевого ритму на ЕКГ;

допомоги при екстрених пологях;

планування і організації дій при надзвичайних ситуаціях та іншими прийомами.

Для підготовки офіцерів медичної служби запasu на кафедрах "Екстреної медичної допомоги та медицини катастроф" окремих вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації створити курси (цикли) військово-медичної підготовки, залучивши із числа фахівців Збройних Сил України. Число таких кафедр визначається у відповідності з державовленням Міністерства оборони України. Керівництво такою кафедрою здійснює цивільна особа із числа професорсько-викладацького складу кафедри. На курсах (циклах) військово-медичної підготовки навчаються за власним бажанням студенти 4-5 курсів, придатні до військової служби. Вони вивчають очиную нілековому дисципліні, організацію медичного забезпечення військ,

проходять навчальні збори, що дає право на присвоєння їм військового звання офіцерів медичної служби запasu.

Для післядипломної підготовки військових лікарів досвідчно на базі Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л.Шульги організувати військово-медичний факультет. На факультеті, у відповідності з державним замовленням, на конкурсній основі зараховуються, за наявним бажанням, випускники вищих медичних закладів, які пройшли початкову військово-медичну підготовку на кафедрах екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, атестовані на присвоєння звання офіцера медичної служби. На факультеті вони проходять інтернатуру і отримують призначення на відповідні посади в Збройних Силах України.

На факультеті також може проводитись післядипломна підготовка офіцерів медичної служби, які проходять військовою службу у кадрах Збройних Сил України, на передатестаційних циклах та циклах тематичного удосконалення.

Враховуючи те, що сучасні реалії в Україні вимагають від служби медицини катастроф та військово-медичної служби високого рівня підготовки фахівців з надання невідкладної медичної допомоги постражданим в екстремальних ситуаціях, приведена система, на нашу думку, відповідує сучасним міжнародним вимогам.

Досвід організації військово-медичної служби у розвинутих країнах свідчать про те, що в основу підготовки військових лікарів повинно бути готовність їх до роботи в польових умовах. Так Місія німецької системи навчання (MTN), організована в США, здійснює навчальні поїздки та розробляє стандарти з надання невідкладної медичної допомоги для німецьких службовців за різними програмами. Цими програмами передбачається медична підготовка при травмах, медичні курси з серцево-легеневої реанімації та інші. Німецька Академія Медицини Ізраїлю проводить навчання лікарів з невідкладної медичної допомоги за 12-тижневою навчальною програмою [1, 7, 10].

Оже, основною метою створення кафедр екстреної медичної допомоги та медичнини катастроф стане організована система теоретичної підготовки та набуття практичних навичок з надання першої медичної та першої лікарської допомоги в екстремальних ситуаціях.

Система навчання на таких кафедрах дозволить проводити повноцінну підготовку медичних працівників з основ медицини катастроф та військової медицини.

Список літератури

1. Воробйов О. О., Кипчигицька Ю. О. Державна служба медицини катастроф: проблеми створення і функціонування // Український журнал екстремальної медицини. – 2001. – № 2. – С. 18–21.
2. Протоколи з навчання екстреної медичної допомоги у разі невідкладних станів / За ред. В. Ф. Москаленка, Г. Г. Рощіна. – Київ: Фарм Арт, 2001. – 112 с.
3. Хунов Ю. А., Перегеліцин Ю. И., Померанцев В. И. К вопросу об организации службы медицины катастроф территориального уровня // Украинский журнал экстремальной медицины. – 2001. – № 2. – С. 25–27.
4. Медицина катастроф (Организация медицинского обеспечения населения в условиях неординарных ситуаций) / Григасов В. И., Ковальков В. М., Катрич М. В. та ін. – Харків: НФаУ "Золоті сторінки", 2002.
5. Система невідкладної медичної допомоги США. Особливості її організації та підготовки фахівців (довідковий посібник) / Рощін Г. Г., Корнієнко М. М., Нацюк М. В. та ін. – К., 2004. – 208 с.
6. Рощін Г. Г., Андрейчин В. А., Нацюк М. В., Семенів І. П., Шибель І. В. Довідник з надання медичної допомоги потерпілим при дорожньо-транспортних пригодах. – К., 2005. – 44 с.
7. Рощін Г. Г., Михайловський М. М., Нацюк М. В. Концепція організації та функціонування невідкладної медичної допомоги у США // Неотложная медицинская помощь. (Бюллетень статей). – Харьков, 2005. – С. 15–20.
8. Основні пріоритети надання медичної допомоги постраждалим при масових ураженнях внаслідок терористичних актів / Шаланак І. П., Павлака В. М., Нацюк М. В., Іскра Н. І., Мазуренко О. В. // Матеріали наукової конференції 18–19 січня 2005 р. Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – С. 52–53.
9. Guyette F, Rittenberger J, Platt T, et al: "Feasibility of basic emergency medical technicians to perform selected advanced life support interventions." *Prehospital Emergency Care*. 10:518–521, 2006.
10. Findlay J, Johnson D, Maslach A, et al: "Paramedic evaluation of adult intravenous infusion system." *Prehospital Disaster Medicine*. 21(5): 329–334, 2006.